

ПРВИ ПРИКАЗ

Vasilije Krestić: SANU vodi antisrpsku politiku

Ivana Mićević | 22. jun 2014. 15:13 |

Istoričar, redovni član SANU o razlici između dnevne politike i strateških ciljeva srpskog društva i države

RUKOVODSTVO Srpske akademije nauka i umetnosti godinama vodi antisrpsku politiku. Pod izgovorom nemešanja u dnevno-politička pitanja, Akademija je ostajala nema na suštinska, nacionalna pitanja kao što su Kosovo, ratni zločini, jezik, neustavnost Statuta Vojvodine... Upozoravao sam, u okviru institucije, govorio na skupovima, a onda sam o tome počeo da pričam i van SANU, jer kao intelektualac nemam pravo da ćutim.

•

Ovako akademik Vasilije Krestić za „Novosti“ komentariše situaciju u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti, čiji je član već 33 godine. Svoje stavove Krestić je nedavno objavio i u knjizi „Prilozi za noviju istoriju SANU, o memorandumu, SANU i njenom rukovodstvu“.

* Gledano sa strane, čini se kao da godinama vodite bitku protiv čelnih ljudi Akademije. Čime još argumentujete da loše vode najznačajniju naučnu i umetničku instituciju?

- Predsednik Hajdin i njegovi saradnici krivi su za to što je urušen ugled SANU i što ona više nema mesto u društvu koje joj pripada. Došli su na čelo sa obećanjima da će vladati demokratski, ali ispostavilo se da u ovom periodu ima najmanje demokratije. Hajdin odlučuje o svemu, bez konsultacije sa odeljenjima. I to je samo jedan od razloga zbog kojih sam nezadovoljan.

* U knjizi pominjete i da su društvene nauke u zapečku.

- Većinu u Akademiji čine članovi iz prirodnih i tehničkih nauka i stalno nas preglašavaju. Kada je Akademija osnovana kao Društvo srpske slovesnosti, to je bilo sa ciljem da neguje književnost, jezik, istoriju, etnologiju, folklor, a društvene nauke su danas drastično marginalizovane.

* Vaše zamerke odnose se više na unutrašnju organizaciju i rad same institucije. Kako se SANU ogrešila o društvo?

- Pod pritiskom iz vremena memorandumske afere, Hajdin je uplašen i čuva se da ne uđe u politiku, ali on ne pravi razliku između dnevne politike i strateških ciljeva srpskog društva i države. Krijući se iza te floskule nemešanja u politiku, odbijao je i učešće u onome o čemu smo morali da se oglasimo. Ustao je protiv toga da Akademija digne glas protiv neustavnih odredbi statuta Vojvodine, iako smo ranije javno podržali Ustav. Odjednom to više nije bilo važno. Nije dozvolio da organizujemo skup o pitanju velike Srbije, kada je Srbija u Hagu optužena za velikosrpstvo. Pobunio se protiv rada na srpskoj enciklopediji, jer se već radi na srpskohrvatskom rečniku. Bežao je od pitanja Kosova, plašeći se šta će reći političari. Bežeći od politike, u akademiju je uveo antisrpsku politiku.

-

SRBIJA NIJE ŽELELA RAT* KAKO gledate na pokušaje da se Srbija etiketira kao glavni krivac za izbijanje Prvog svetskog rata?

- Napadajući Srbiju, Zapad napada i Rusiju. Mi smo uvek bili privezak Rusije i od toga ne možemo da pobeđemo. Cilj je da se Rusija prikaže kao izazivač rata, što nije istina. Ni Srbija nije bila za rat. Ona je uletela u to nevoljno, iscrpljena balkanskim ratovima. Pa kada je počeo rat, vojvoda Putnik, načelnik Generalštaba, bio je u banji u Austriji. Sigurno ne bi bio tamo da smo rat planirali.

* Postoje li dokazi za tu ozbiljnu optužbu?

- Naravno. Išao je tako daleko da je pre četiri-pet godina doneta odluka da se iz naziva institucije izbaci reč „srpska“ i ostane samo Akademija nauka i umetnosti. Hajdin se potpisivao kao predsednik Akademije nauka i umetnosti. Godinu i po sam vodio bitku i pitao je li to frizerska, trgovačka, vojna ili neka druga akademija. Ta odluka je posle godinu i po prećutno ukinuta bez objašnjenja i izvinjenja.

* Ako je vođenje SANU toliko loše, zbog čega ostali akademici ćute?

- Ne znam čega se ljudi plaše. Mada, nije lako voditi bitku sa SANU. Ne treba mi da je urušavamo, već da čuvamo njen ugled. Ali ako godinama, sa najboljom namerom, upozoravate rukovodstvo i ono ne čini ništa, onda više nemate pravo na ćutanje. Akademici vode politiku nezameranja i taj kompromis je nadvladao, a to nije zdravo. Neki među članovima izvršnog odbora nemaju sposobnost da budu na čelu Akademije. Srozali su je čak i javnim istupima. Njihovi referati su na nivou mesne zajednice. Nekada su besede davale smisao toj kući, a danas je mučno sedeti na sednicama i slušati ih. Dešava se i da neki pomešaju da li je 2003. ili 2013. godina. Hajdin je dobar mostograditelj, ali nije dobar predsednik. Ima u Akademiji ljudi koji nemaju ni potrebne naučne rezultate. Neko je kum, neko prijatelj, pa i tako ulaze. Ali toga ima u celom svetu.

* Ako ne žele naglas da se pobune, kako je moguće da to vide, a tri puta Nikolu Hajdina biraju za predsednika tajnim glasanjem?

- I to je stvar lobiranja. Iza ovog rukovodstva stoji Krunski savet. Nemam ništa protiv njih, ali ja se pitam zašto ta grupa akademika iz Krunskog saveta pristaje na antisrpsku politiku SANU. Valjda bi taj savet morao da bude srpski. Taj lobi se već priprema za nove izbore. Društvena strana SANU je potpuno prigušena. Na prošlim izborima dobili smo samo jednog člana. A kada se postavlja pitanje Kosova, odgovornosti u Prvom svetskom ratu, optužnice Hrvata za genocid, odgovor ne može da se da bez nas istoričara.

* Vaš stav je da akademici ne treba da beže od promišljanja o stanju u društvu. Čini li vam se da je situacija trenutno veoma teška?

- Pred nama je pitanje kako se provući između scile i haribde, kako naš mali brod privezati uz neku veću lađu i koja je to lađa. Ja kao istoričar smatram da treba izvlačiti pouke iz istorije.

* Čemu bi nas istorija poučila u ovoj situaciji?

- Dobro je što u sukobima stavova Zapada i Rusije izbegavamo da se stavimo na jednu stranu, ali pitanje je dokle ćemo to moći. Strah me je da jednog dana ne pokleknemo. Ali čak i ako pokleknemo, bar da ne puzimo. A pritisci se osećaju sa svih strana.

ZAGLUPLJIVANJE NARODA* ZAHVALJUJUĆI pritisku javnosti nedavno je ispravljena odluka prema kojoj je prethodno u nekim srednjim školama fond časova srpskog izjednačen sa stranim jezikom, a istorija postala izborni predmet. Da li nam je takva reforma prosvete potrebna?

- To je zaglupljivanje naroda. Bar tu bitku moramo da dobijemo, jer tu nam niko ne stoji na putu. Samo je pitanje države i Ministarstva prosvete, koji treba da se bave takvim stvarima. Nije isključeno ni da smo dozvolili nekom drugom da diriguje našim obrazovanjem.

* Koji potez bi nas, prema vašem mišljenju, kao državu bacio na kolena?

- Okretanje leđa Rusiji i izricanje sankcija toj državi. To što je uradila Crna Gora je sramno i toga se sigurno stidi svaki čestit Crnogorac. Rusija je uvek bila uz nas i bila bi katastrofa da joj okrenemo leđa.

* Čini se da nas na svakom koraku puta ka Evropi sačeka poneka visoka cena. Mislite li da će pred Srbiju staviti i zahtev da se sasvim odrekne Kosova?

- Ako nam postave takav uslov, nikada ne treba da potpišemo dokument kojim bismo se potpuno odrekli Kosova i Metohije, ni po koju cenu. U ovom trenutku stanje je takvo da tamo ne možemo da upravljamo, ali ne zna se šta nosi dan, a šta noć. Moramo prihvatiti realnost, status kvo, ali i očekivati neku promenu. Napredak tehnologija ubrzava i vreme i smenjivost sila u svetu. Ne znamo kakav će odnos svetskih sila biti za 20 ili 50 godina i ko će koga podržavati. Stvari mogu i za deceniju da se preokrenu. Zbog te budućnosti ne smemo se odreći Kosova.

* Govorite o opštoj krizi u društvu. Predlažete li neko rešenje?

- Opšta je kriza i devalvacija vrednosti. Sve je ispolitizovano, pretvoreno u dinar i preživljavanje. Kada pomerite jednu ciglu počne da nam se ljulja cela kuća. Nama je potrebna jedna suštinska demokratija, da se u društvo uključe sve snage, bez obzira na političke opcije. Kada vlast ne bi bila dostupna samo podobnima, mogli bismo krenuli napred. Za to su potrebni pravi vrednosni kriterijumi.

* Čini li vam se da nam je obrazovanje jedan od najklimavijih cigala naše kuće?

- Opšta kriza preselila se i u obrazovanje. I to nije samo pitanje privatnih univerziteta, već je zahvatilo i dobar deo državnih. Slični, loše obrazovani, proizvode sebi slične, nedovoljno kvalitetne kadrove. Proveo sam 45 godina na univerzitetu i stalno sam slušao o reformama. I dalje reformišemo školstvo, a da nam te promene nisu mnogo dobrog donele. Ima mnogo praznina i mesta koja treba menjati. Nemamo koncept kako želimo da vaspitavamo i obrazujemo decu i kako ih spremamo za univerzitet. A onda dođu na fakultete i tu ih sačeka „bolonja“.

* Zbog čega je „bolonja“ sporna?

- Eto, „bolonjska“ reforma visokog školstva je još jedna važna tema o kojoj se SANU nije oglasila. A ona dobija kadrove, naučnike, iz tog sistema. Mi kojimo smo kritikovali tu reformu, bili smo i politički žigosani.

Ključni problem je što „bolonja“ nije imala zadatak da unapredi obrazovanje i znanje već da stvori mediokritete, jeftinu i loše obrazovanu radnu snagu.

„Večernje novosti“
Ivana Mićović